

Česká lesnická společnost – pobočka Kaplice

pod odbornou záštitou a s finančním přispěním
Ministerstva zemědělství ČR Praha,
úseku lesního hospodářství

Hospodaření ve 40 let nepřístupném pohraničním prostoru Novohradské hory

SBORNÍK REFERÁTŮ

21. června 2005
Slovanský dům
Kaplice

Odborný garant:

Ing. Radek Kordač

Lesy České republiky, s.p. - Lesní správa Kaplice
Malšské údolí 113, 382 41 Kaplice
tel.: 380 314 507
e-mail: kordač.ls203@lesy-cr.cz

Ing. Žemlička Petr

Lesy České republiky, s.p. - Lesní správa Nové Hrady
Vilová čtvrť 198, 373 33 Nové Hrady
tel.: 386 361 221
e-mail: zemlicka.ls206@lesy-cr.cz

Organizační garanti:

Ing. Blažek Vojtěch

pobočka ČLS Kaplice
Malšské údolí 113, 382 41 Kaplice
e-mail: blazek.vojtech@tiscali.cz

Ing. Pavel Kyzlík

tajemník České lesnické společnosti
Novotného lávka 5, 116 68 Praha 1
tel.: 221 082 384, fax: 222 222 155,
mobil: 603 163 409, e-mail: cesles@csvts.cz

Mgr. Iva Kubátová

Česká lesnická společnost
Novotného lávka 5, 116 68 Praha 1
tel.: 221 082 384, fax: 222 222 155,
mobil: 731 576 710, e-mail: cesles@csvts.cz

Technická spolupráce:
Lesnická práce, s.r.o.
nakladatelství a vydavatelství
Kostelec nad Černými lesy

Vydala Česká lesnická společnost v roce 2005

ISBN 80-02-1717-X

Tato publikace neprošla jazykovou úpravou.

Odborné referáty:

Historický vývoj Novohradských hor a historie pobočky ČLS
Ing. Vojtěch Blažek, ČLS Kaplice
4

Historie pobočky ČLS Kaplice
Ing. Vojtěch Blažek, ČLS Kaplice
6

**Současný stav LH a ochrana přírody Novohradských hor
na území LS Kaplice**
Ing. Radek Kordač, LČR, s.p., LS Kaplice
7

**Současný stav LH a ochrana přírody Novohradských hor
na území LS Nové Hrady**
Ing. Petr Žemlička, LČR,s.p., LS Nové Hrady
11

**Současný stav ochrany přírody Novohradských hor
a přilehlých částí Novohradského podhůří**
RNDr. Josef Albrecht, AOPK ČR, České Budějovice
(příspěvek nedodán)

Památné stromy Novohradska
Ing. Pavel Kyzlík, ČLS
19

Odborná exkurze:

Lokalita prales Hojná Voda
Lokalita bývalého loveckého zámku Žofín
Lokalita PP Ulrichov
Lokalita PP Huťský rybník
Lokalita Pohoří
a další
22

***V období od r. 1945 až do devadesátých let se velké příhraniční území
od Břeclavi po Aš vymklo z běžného vývoje krajiny a osídlení.
Zpočátku odsunem původního německého obyvatelstva a následně
i nepřístupností pro běžný život. To se týká i vnitrozemí tam,
kde byly nebo jsou vojenské výcvikové prostory
(Doupov, Brdy, Mimoň, Horní Planá, Libava, Plumlov).
Mimo sociálně ekonomické vlivy na rozvoj obcí apod. se silně projevil vliv
i na lesní hospodaření a ochranu přírody - a to jak kladným,
tak i záporným způsobem.***

***Jde tedy o postupné napravené negativ,
v tom i lesního hospodaření,
a udržení zachovaných částí přírody.***

Historický vývoj Novohradských hor

Vojtěch Blažek

Novohradské hory tvoří s cípem Šumavy nejjižnější část hranic České republiky. Podle historického průzkumu byla tato část pomezí hvozdu Českého království nejdříve obsazena slovanským kmenem Doudlebů (asi v 6.století), kteří se do zdejších krajin dostali z východního Polska pravděpodobně jako otroci a nevolníci Avarů a ve 13. století došlo ke kolonizaci nejjižnější části území osadníky převážně německého původu, kteří slovanský živel vytlačili na sever až k linii dnešní kaplické nádraží - obce Soběnov – Slavče –Kamenná. Tím vzniklo pásmo s téměř stoprocentní převahou obyvatel německého původu, jeho šířka nebyla tak velká, jako na severu Čech a v konečném stavu hranice Sudet byla asi 5 km severně od Kaplice a směrem východním se postupně blížila k hranici republiky.

Majetkové poměry se ve zdejším kraji vyvíjely poměrně složitě. Původní královský pomezí hvozdu byl postupně panovníky zastavován významné šlechtě jejíž moc postupně sílila a pozvolna přecházel do majetku Rožmberků, jež byli potomci Vítky z Prčice, který pocházel z rodu Slavníkovců (ti byli vyvražděni Přemyslovci při zániku rodového zřízení a tvorbě českého státu). V Rožmberské državě zůstaly enklávy majetků věnovaných klášterům, zvláště Vyšebrodskému a Zlatokorunskému. Po známých historických událostech, zvláště po Bílé hoře zdejší rožmberské majetky dostal od císaře Ferdinanda II.za odměnu rod Buquojů, který je vlastnil až do roku 1945. Drobní vlastníci lesa se vyskytovaly mimo centrální Novohradské hory. Zdejší velmi řídké osídlení se omezovalo na osady pracovníků pro obsluhu panství a několik sklářských hutí. Ty však se již nedochovaly.

Po skončení II.světové války došlo i ve zdejší oblasti na základě Postupimských dohod vítězných mocností k odsunu původního obyvatelstva a pokusu o dosídlení. Tato doba se stále vyznačovala politickou nestabilitou, jejímž výsledkem byl vznik tzv."studené války" Na hranicích dvou mocenských systémů se tyto skutečnosti projevovaly zvláště výrazně. Pro zajištění nedotknutelnosti státních hranic se postupně pod záminkou obrany státu zpříšňovaly podmínky vstupu a volného pohybu v oblastech blízkých státních hranic, až nakonec byla takto vytvořená mohutná překážka na hranicích téměř stoprocentně namířena paradoxně proti zamezení vlny emigrace do světa svobody. Hned po válce se pod vedením komunistických ministrů vnitra, z bývalých útvarů „Finanční stráž" a útvarů „Stráž obrany státu" staly složky SNB, které po posílení zajišťovaly ochranu hranic až do roku 1951, kdy byl přijat zákon o „Pohraniční stráž". Společně s tím současně nastala násilná kolektivizace zemědělství a u dosídlených obyvatel, kteří někdy nedokázali, že umí hospodařit, byl zájem o samostatné působení v zemědělství v této oblasti byl potlačen a nakonec úplně zlikvidován. Jako téměř všude v republice.

Již po těchto aktech byl zaznamenáván výrazný odchod obyvatel z příhraničního venkova a Pohraniční stráž začala zdokonalovat ochranu hranic vytvořením tzv."Hraničního pásma" s omezením vstupu jen na osoby vlastníci zvláštní povolení od SNB a dalšího tzv. „Zakázaného pásma", kde byl pohyb osob téměř vyloučen. Toto zakázané pásmo bylo z vnitřní strany postupně oploceno ostnatým drátem a toto oplocení bylo posléze zdokonaleno napojením na elektrické vedení o vysokém napětí (tzv. EZOH). Kolem tohoto zátarasu byl zřízen pás oraniště, kde se několikrát denně vyhodnocovaly stopy. Ještě dnes jsou na lesnické mapě znatelné tyto pruhy, kde nacházíme dodnes zbytky neodstraněného ostnatého drátu a izolátory s impregnovanými sloupy.

V polovině šedesátých let, v době politického oteplení byla takto koncipovaná ochrana hranic postupně rušena a nahrazena tzv."signální stěnou", která byla posunuta podstatně do vnitrozemí. Tato stěna byla napájena nízkonapěťovým elektrickým proudem a na příslušném pracovišti, nejčastěji na rotě Pohraniční stráž, byl případný zkrat vyhodnocen a lokalizováno místo zkratu a k průzkumu a k zásahu byla vyslána hlídka. V polovině se-

dmadesátých let bylo takto střežené pásmo rozšířeno na mnohdy až mnoho kilometrů (6 i více).

Všechna tato pásma představovala území, které mělo až na výjimky vyloučeno trvalé bydlení a velmi omezený pohyb ostatních osob pouze na zvláštní propustku, vystavenou orgány SNB pro uznaný specifický účel. Propustka se vydávala na dobu od svítání do soumraku a při sebemenším osobním problému (dopravní nehoda, rodinné problémy a pod) se ihned odebírala. V pásmech a i v přilehlém okolí zmizely celé osady a obce a krajina se postupně vylidnila. V tomto prostoru byla vyloučena turistika – nebyla pokládána za důvod k vystavení propustky.

Z výše uvedeného vyplývá, že po celou dobu se pomocí prověřených osob mohlo omezeně lesnický hospodařit. Pro tyto obtíže však prakticky hospodaření omezovalo na nejn nutnější práce zvláště výnosové – obnovní těžba i když v omezeném množství a poměrně důsledně se zanedbávala zvláště výchova lesa, ale to asi bylo zvykem i mimo toto pásmo. Fenomémem lesnického hospodaření druhé poloviny padesátých let a celá šedesátá léta bylo zalesňování tzv. „nelesních půd“. Zalesnění těchto ploch změnilo celkový ráz krajiny. Jednalo se o ladem ležící zemědělské pozemky, které nebylo výhodné zemědělsky obhospodařovat se převáděly na lesní půdu a postupně zalesňovaly. Pro znázornění, jen v rámci Lesní správy Kaplice se jednalo o přibližně 5.500 ha. Ještě v roce 1970 se jenom na jednom polesí (Rychnov nad Malší) zalesňovalo 108 ha (SM, omezeně MD). Zvýšila se podstatně lesnatost krajiny, až o 1/3 a změnily se podmínky pro myslivost.

Myslivost si zasluhuje zvláštní pozornost, protože měla zásadní vliv na stav lesních porostů. Jen velmi zkráceně z historie mysliveckého hospodaření v oblasti Novohradských hor – jelení zvěř se zde před válkou téměř nevyskytovala a v historické minulosti se zde provozovala obora. Válečné události měly vliv na omezený výskyt jelení i ostatní spárkaté zvěře. Panovala zde poměrně velká bída a vyskytovalo se zde zcela jistě množství pytláků. Tyto skutečnosti měly vliv na minimálním výskytu a škody zvěří nebyly zaznamenány. Po výše popsaném postupném vylidnění nastal pro výskyt spárkaté zvěře pravý ráj. V této oblasti byl poměrně úzký pruh bývalého „zakázaného pásma“ honitbou spolku založeného pro příslušníky Pohraniční stráže – představují tvar honitby - šířka do 1 km a délka 25 km. Takováto honitba ještě umožňovala udržet počty spárkaté zvěře v souladu s potřebami lesa. V roce 1972 byla tato honitba zrušena a byly zřízeny megalomanské honitby bývalých státních lesů o celkové rozloze asi 12 000 ha. V takovýchto podmínkách při omezeném výskytu člověka nastala populační exploze a v závislosti na snížení úživnosti plochy honiteb (omezené zemědělství), na absenci výchovných zásahů, rušivých vlivů turistiky a ostatních příznivých okolností došlo k téměř stoprocentnímu poškození mladých porostů. Rozsah poškození a okolnosti kolem myslivosti by bylo na zvláštní seminář. Názory na tuto problematiku se spolu se společenskými změnami mění a proto se dnes jimi nebudeme detailně zabývat a není to ani cílem dnešní vycházky.

Po roce 1989 se očekával nápor turismu a rozvoj služeb. To se však nestalo a dnešní civilizační tlak se omezuje na letní prázdninové měsíce. Využití poměrně dobrých sněhových poměrů v zimním období je téměř nulové. Za zmínku stojí letní dětské prázdninové tábory, individuální cykloturistika, již je k dispozici poměrně kvalitní síť lesních cest a silnic a sporadická pěší turistika. Proto lze konstatovat, že civilizační tlak na přírodu je zde únosný a ani do budoucna neočekáváme náhlé zhoršení tohoto stavu. Chráněná krajinná oblast zde nebyla dosud vyhlášena a podle některých názorů se zde proto dosud zachovala poměrně zdravá příroda. Jsme toho názoru, že ochranu přírody by měli zajišťovat lidé, kteří v ní žijí a jsou odborně a lidsky zdatní pro tuto práci a nebudou požadovat úhradu své činnosti na ostatních.

Cílem dnešní vycházky, či spíše vyjížďky jsou ukázky zbytků „železné opony“ a zvláště zachovalých zbytků pralesních přírodních útvarů v Novohradských horách a volná diskuse na téma lesní hospodářství a ochrana přírodního bohatství a jeho zachování pro budoucí generace.

Autor:

Ing. Vojtěch Blažek - předseda pobočky ČLS Kaplice

Pobočka České lesnické společnosti v Kaplici

Vojtěch Blažek

Pobočka České lesnické společnosti Kaplice vznikla transformací z pobočky ČSVTS, která působila na bývalém LZ Kaplice. Pobočka měla tehdy 20 až 30 členů. Nedá se tvrdit, že byla odborně pasivní. Po odborné stránce se pobočka věnovala novinkám v lesnické praxi a myslím, že měla v této oblasti docela slušné výsledky.

Po transformaci má pobočka působnost rovněž na Kaplicku, ale rozšířila se na Novohradsko a Vyšebrodsko, částečně i do Českých Budějovic. Výsledkem je rozšíření členské základny na dnešních 108 členů. Struktura současných členů je dost pestrá. Sdružujeme zaměstnance Lesů České republiky, lesních akciovéek a ostatních firem působících v lesnictví, dále zaměstnance obecních lesů, Lesprojektu a penzistů. Z toho vyplývá, že existuje značně silná potřeba lesníků se v aktivní profesní organizaci podle svých zájmů a možností reflektovat.

Pobočka zajišťuje každoroční odborný zájezd na různá témata. Poznali jsme lesníky z téměř celé Evropy. Namátkou vybírám často Česko i Slovensko, Rakousko, několikrát Polsko Maďarsko, Slovinsko, Podkarpatská Rus, Švédsko, Norsko. Podotýkám, že vždy je nosným programem některá lesnická zajímavost. Některé zájezdy byly reciproční a zde jsme zase propagovali naše lesnictví. Poměrně úzké kontakty jsme udržovali s Hornorakouskou a Salzburskou les. komorou. V současnosti však spolupráce ochabla. Občas se nám podaří uspořádat odbornou akci na různé téma pro naši domácí lesnickou veřejnost v rámci Jihočeska nebo i celé republiky. Udržujeme dobré profesní vztahy s jinými aktivními pobočkami ČLS z celé republiky.

Na podporu propagace lesnické profese pořádáme každoročně vždy velmi společensky úspěšný a tradiční lesnický ples. Angažovali jsme se pořádáním sportovních soutěží ve střelbě a v rámci starosti o členy pobočky pořádáme v poslední době rovněž každoročně tzv. „setkání seniorů“ a ukážeme si zajímavosti a novinky v lesnictví a při tom si zavzpomínáme na minulé léta.

Finanční zajištění akcí se snažíme krýt např. na základě propagace spolupracujících firem a provádění reklamy na všech našich akcích jak odborných, tak i společenských. Máme dostatečný kapitál, abychom pomohli členům, kteří se dostanou do složité situace a jsme schopni všestranně vypomoci i jiné pobočce, která tuto pomoc potřebuje.

Autor:

Ing. Vojtěch Blažek
předseda pobočky ČLS Kaplice

Současný stav lesního hospodářství a ochrana přírody Novohradských hor na území LS Kaplice

Radek Kordač

Lesní správa Lesů České republiky Kaplice vznikla transformací bývalých Jihočeských státních lesů a jejich odštěpného lesního závodu Kaplice a to na celé ploše bývalého lesního závodu. Tento akt se datuje dnem 1. října 1992. K onomu datu byla připravena transformace lesního závodu Kaplice na Lesní správu Kaplice a firmu Lesy Kaplice, akciová společnost.

Základní údaje o Lesní správě Kaplice

Lesní správa se rozkládá v jihovýchodní části Jihočeského kraje a spravuje lesy v jižní části Novohradských hor a jejich podhůří. Nejsevernější bod tvoří most přes řeku Malši těsně pod přehradní hrází vodního díla Římov. Západní hranici LS tvoří řeka Vltava jižní a západní hranice LS kopíruje státní hranice s Rakouskem a od bývalé osady Stříbrné Hutě přes Pohorskou Ves a Benešov nad Černou zpět do Říмова.

Nejnižší položený bod je zároveň nejsevernější bod LS a nachází se v 430 m.n.m. Nejvýše položený bod leží v nejjižnější části LS a je zároveň nejvyšším vrcholem Novohradských hor na Českém území a měří 1072 m.n.m. Jeho název je "Kamenec".

Lesy Kaplicka tvoří významnou součást v oblasti, která ovlivňuje významným způsobem ráz krajiny a dá se konstatovat, že tento vliv je dominantní. Podle kvality hospodaření v minulosti a podle růstových podmínek se lesy v oblasti dělí na převážně smrkové a borové s různým poměrem příměsí dalších dřevin. Nedá se říci, že si zdejší lesy zachovaly původní skladbu. Přesto se zde nachází zbytky původního lesa, zvláště na velmi nepřístupných stanovištích. Tyto zbytky původních směsí jsou vesměs chráněny jako přírodní památky

Krátce z historie posledního období

V první polovině 20. století zde neexistoval žádný státní majetek. Několik komplexů lesů patřilo tehdy rodu Buquoiů se sídlem v Nových Hradech a v Rožmberku nad Vltavou v celkovém rozsahu cca 6 000 ha. Další majetky zde patřily církevním organizacím v rozloze asi 600 ha ostatní majetky byly malolesy patřící zdejšími obyvatelům. Čtyři pětiny dnešního území spadaly do Sudet a v roce 1938 byly připojeny k Německé říši. Po 2. světové válce podlely tyto majetky konfiskaci na základě Benešových dekretů a církevní majetek přešel pod správu státu na základě zákona o revizi pozemkové reformy. Po roce 1960 dochází k masivnímu zalesňování tzv. nelesních půd a podstatně se zvyšuje lesnatost tohoto kraje v rozsahu asi o 4-5 tisíc ha. Konsolidace poměrů v majetkové držbě nastává až v 70. letech. Bývalý lesní závod Kaplice vznikl po ukončení experimentů se SLH a těžebním průmyslem k 1. 1. 1956. Od 1. 1. 1986 byla k LZ Kaplice připojena od LZ Nové Hradky lesní správa Pohorská Ves o rozloze 4 500 ha. Na takto koncipovaném celku vznikla jak výše uvedeno lesní správa Kaplice.

Ráz klimatu je ovlivňován oceánským vlivem s částečným ovlivněním alpským masivem, který je vzdálen asi 120 km. Z toho vyplývá, že podnebí je zde mírného a vlhkého charakteru, příznivé pro lesní vegetaci. Průměrné srážky mají hodnoty od 600 do 1000 mm/ročně. Průměrná teplota činí 5-7,5 °C.

Geologické poměry tvoří hlavně svorové ruly a svory, dále na značné části území jsou to žuly a dále třetihorní a čtvrtohorní naplaveniny.

Výrobní podmínky jsou dány konfigurací terénu a jsou kvalifikovány jako mírně zhoršené. Rovněž etnografický vývoj v oblasti není pro hospodaření příznivý. Převládá pasečné hospodaření s tendencí využívat příznivých růstových poměrů k podrostnímu způsobu.

Lesní správa se od devadesátých let důsledně věnuje přechodu na podrovní hospodaření. Výrazným způsobem se snížela běžná holina, porosty se připravují clonnými sečemi, způsob obnovy lesa se postupně mění na přirozenou obnovu. Vyžadovalo to mimořádné úsilí všech revírníků, neboť ne všichni dodavatelé a obchodní partneři byli na tento způsob připraveni.

V historii lesů na Kaplicku se dlouhodobě nevěnovala trvalá pozornost výchově lesa. Tento trend se podařilo v posledních letech změnit a včasné výchovné zásahy a jejich odpovídající intenzita mají za následek postupné snižování nahodilé těžby.

Lesní správa zahájila zakládání nových porostů v jednotlivém smíšené formou poloodrostků listnatých dřevin, chráněných plastovou folií. Tento způsob se jeví levněji než klasické oplocování monokultur cenných dřevin a vytváří předpoklad založení jednotlivě smíšeného lesa se všemi výhodami pro stabilitu, přírodní prostředí a výnos.

Protože zvěř a hospodaření s ní mají na Kaplicku zásadní význam na stav lesních porostů, a proto této kapitole věnuji zvláštní pozornost.

Historický vývoj myslivosti na Kaplicku šel ruku v ruce s vývojem společenským. Pro rozdrobenou majetkovou držbu není možno vysledovat myslivecké hospodaření v dřívějších dobách. Jisté je, že stavy zvěře zde byly normální, převažovala zvěř drobná, srnčí sporadicky a jelení se zde nevyskytovala. Velmi vzácná byla rovněž zvěř černá. To byl stav těsně po roce 1945. S odsunem sudetských Němců dochází v regionu k prudkým společenským změnám, které se výrazně projevují i v myslivosti. Po roce 1948 nastává éra statkových honiteb a s rozvojem "lidové myslivosti" se opět vše mění s mírnými výkyvy zhruba do dnešní podoby. V této době rovněž dochází k zásadním změnám stavů zvěře. První divočáci byli uloveni na začátku padesátých let, první jelen v roce 1967. Srnčí zvěř se zde v této době vyskytuje (odhaduji) v několikanásobných stavech s nízkou hodnotou trofejí. Z této doby také pochází nenormální nutnost 100% ochrany kultur, oplocením, nebo různými nátěry. V této době také dochází k těžkému poškození smrkových porostů loupáním jelení zvěří. Několikrát se dokázala proklamovat nutnost snížení skutečných stavů zvěře, ale ve skutečnosti není mezi myslivci dobrá vůle tyto proklamace naplnit.

Rozbor hospodaření za uplynulé období

V období 1994 – 2003 hospodařila Lesní správa Kaplice na jediném LHC Kaplice. Lesní hospodářský plán byl vypracován firmou ÚHUL Brandýs nad Labem, pobočka České Budějovice.

Celková lesnická činnost na LHC Kaplice byla ovlivněna postupným přechodem z pasečného způsobu hospodaření na podrovní. V roce 1996 vstoupil v platnost zákon č. 289/1995 Sb. (Lesní zákon) a v roce 2000 byla vydána Pravidla trvale udržitelného hospodaření u Lesů České republiky, s.p.

Hospodaření komplikovalo vydání novel (114/2000 Sb. a 277/2002 Sb.) zákona 172/1991 Sb. o navrácení majetku obcím, které řešily navrácení „přídělových lesů“ a lesů lesních družstev. Organizačně se lesní správa Kaplice zúžila z původních 11 revíru na 8.

Těžba dřeva

Za období od 1. 1. 1994 do 31. 12. 2002 bylo vytěženo celkem 726.384 m³, z toho bylo 384.512 m³ mýtní úmyslná, 201.916 m³ předmýtní úmyslná a 139.747 m³ bylo těžby nahodilé. Těžba nahodilá představuje 19,24 % celkové těžby za hodnocené období, těžba mýtní 52,94 % a těžba výchovná 27,80 %. Zanedbatelná je těžba mimořádná ve výši 209 m³, což představuje 0,03% z těžby celkové. Za hodnocené období bylo těženo 5,03 m³/ha.

Nejvyšší podíl nahodilých těžeb byl v roce 1994, 1995 a v roce 2002, kdy shodně přesáhla hranici 15.000 m³. Kritický byl rok 2003 kdy po jarním přívalu sněhu a podzimním větru dosáhla výše nahodilé těžby 37.700 m³. Ve zbývajících letech dosahovala nahodilá těžba v průměru 9.300 m³. Ve zmíněných třech letech se jednalo o likvidaci větrných

polomů na převážně na revírech Myslivna a Pohoří. Oproti minulému decéniu (1983 - 1993) se podíl nahodilých těžeb snížil o více než polovinu.

Obnova lesa

Za období od 1. 1. 1994 do 31. 12. 2003 bylo provedena obnova lesa na celkové výměře 1235,67 ha lesa. Podíl přirozené obnovy za celé období dosáhl 37,40 %, což představuje 462,12 ha. Zalesněním bylo obnoveno 588,42 ha holin. Podíl opakované obnovy dosáhl 14,98 %, což představuje 185,13 ha. Zatímco výše přirozené obnovy je s výjimkou roku 1994 celkem vyrovnaný, průměrně 37 ha ročně, pak výše opakované obnovy trvale klesá. Jednak to bylo dáno tím, že klesal celkový objem umělého zalesnění a jednak tím, že se po transformaci LH stabilizoval trh se sadebním materiálem a výrazně se zlepšila, jak kvalita sadebního materiálu, tak vlastní provedení zalesňovacích prací.

Výměra holiny se snížila z 335,05 ha (1. 1. 1994) na 108,91 ha (31. 12. 2003), což je 32,51 % zahajovacího stavu. Snížila se i výměra holiny vzhledem k celkové výměře porostní půdy z 1,70 % v roce 1994 na 0,86 % v roce 2003.

Tabulka výsledků hospodaření na LS Kaplice

LS Kaplice

Rok	LHP 1.1.1994 - 31.12.2003											LHP		
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	Sa	%	1.1.2004	31.12.2013
Výměra ha	15336	15327	15060	15044	14952	14892	14825	13770	12727	12727				12672

Těžba dřeva

LHP Těžba celkem	826000	826000	826000	826000	688867	688110	684653	684653	684653	684653	*		909500
LHE Těžba celkem	62859	133224	207771	281981	358640	438960	517165	594686	662604	726384	726384		81977
LHE Těžba nahodilá	15715	30750	40481	48671	55357	64046	75069	86622	101974	139747	139747		33965
LHE Těžba mimořádná	13	13	137	137	137	137	137	146	146	209	209		0
Těžba celkem roční	62859	70365	74547	74210	76659	80320	78205	77521	67918	63780	726384	100,00	81977
Těžba MÚ roční	28913	35708	37662	41185	44096	50010	46286	47414	35879	17359	384512	52,94	37706
Těžba PÚ roční	18218	19622	27030	24835	25877	21621	20896	18545	16687	8585	201916	27,80	10306
Těžba nahodilá roční	15715	15035	9731	8190	6686	8689	11023	11553	15352	37773	139747	19,24	33965
Těžba mimořádná roční	13	0	124	0	0	0	0	9	0	63	209	0,03	0
Těžba m ³ /ha	4,10	4,59	4,95	4,93	5,13	5,39	5,28	5,63	5,34	5,01	5,03		4,67

Obnova lesa

LHE Obnova lesa celkem	185,95	355,50	496,68	603,43	687,61	784,08	873,22	961,02	1037,50	1235,67	1235,67	100,00	1095
LHE Obnova lesa přiroz.	13,61	38,61	85,09	122,56	152,96	199,73	235,81	278,18	309,17	462,12	462,12	37,40	
LHE Obnova lesa umělá	129,49	223,17	272,12	324,18	370,62	412,69	460,34	502,36	545,32	588,42	588,42	47,62	986,17
LHE Obnova lesa opak.	42,85	93,72	139,47	156,69	164,03	171,66	177,07	180,48	183,01	185,13	185,13	14,98	8,81
Obnova lesa celkem	185,95	169,55	141,18	106,75	84,18	96,47	89,14	87,80	76,48	198,17	1235,67		80,82
Obnova lesa přirozená	13,61	25,00	46,48	37,47	30,40	46,77	36,08	42,37	30,99	152,95	462,12		16,17
Obnova lesa umělá	129,49	93,68	48,95	52,06	46,44	42,07	47,65	42,02	42,96	43,10	588,42		55,84
Obnova lesa opakovaná	42,85	50,87	45,75	17,22	7,34	7,63	5,41	3,41	2,53	2,12	185,13		8,81
Holína k 31.12.	260,37	177,15	135,36	111,24	117,28	122,89	120,94	137,05	124,52	108,91	1415,71		77,97
Holína % z výměry celkem	1,70	1,16	0,90	0,74	0,78	0,83	0,82	1,00	0,98	0,86	0,97		0,79

Vychova lesa

PÚ -40 ha		205,24	220,3	286,88	265,69	287,19	245,15	229,13	255,94	174,67	109,07	2279,26
	m ³	7031,91	7731,72	8964,8	9948,27	9892,31	7032,33	7678,42	7962,16	6000,08	3310,19	75552,19
	m ³ /ha	34,26	35,10	31,25	37,44	34,45	28,69	33,51	31,11	34,35	30,35	33,15
PÚ +40 ha		305,3	245,67	384,28	292,37	320,61	358,26	294,35	230,94	257,69	146,37	2835,84
	m ³	10830,96	10935,21	16802,43	13504,42	15642,03	14490,46	12465,6	10107,41	10397,46	5003,41	120179,39
	m ³ /ha	35,48	44,51	43,72	46,19	48,79	40,45	42,35	43,77	40,35	34,18	42,38

Autor:

Ing. Radek Kordač
 Lesy České republiky, s.p. - Lesní správa Kaplice
 Malšské údolí 113, 382 41 Kaplice
 tel.: 380 314 507
 e-mail: kordač.ls203@lesy-cr.cz

Současný stav lesního hospodářství a ochrana přírody Novohradských hor na území LS Nové Hrady

Petr Žemlička

Lesní správa státního podniku Lesy České republiky, Hradec Králové v Nových Hradech vznikla v roce 1992 transformací Jihočeských státních lesů České Budějovice s.p. v oblasti bývalého lesního závodu Nové Hrady (dříve LZ Dolní hvozď a LZ Horní hvozď).

Historicky bylo toto území tvořeno neprostupným pohraničním pralesem, známým jako „sylva nortica“ či „sylva bohemica“. Z toho plyne velice řídké osídlení oblasti keltskými kmeny Bójů, které postupně vytlačovali Slované. Z četných archeologických nálezů hradišť a mohylových pohřebišť stojí za zmínku osídlení při samém severozápadním okraji území lesní správy, v okolí obce Doudleby, podle které je pojmenována známá slovanská kultura. Ve středověku dochází směrem od vnitrozemí k postupné kolonizaci oblasti a rozvoji zemědělství.

Později vznikají osady i v blízkosti obchodních tras. První zmínky o takovýchto obchodních stezkách se objevují již ve 12. století (Cetvinská solná stezka, vedoucí z Freistadtu přes Cetviny, Benešov nad Černou, Horní Stropnici a Šejby do Weitry, později vzniká Vitorazská stezka chráněná strážními hrady, vedoucí z Weitry přes Nové Hrady a Trhové Sviný až do Českých Budějovic). Z mnoha sídel drobné šlechty té doby je nejznámějším zemanský dvorec Trocnov, ležící mezi obcí Strážkovice a městem Borovany. Dodnes zde muzeum a vysoký žulový monument připomíná místo narození Jana Žižky z Trocnova, původně bezvýznamného příslušníka rodu, později uznávaného válečníka, který po smrti římského a českého krále Václava IV. proslul jako vojevůdce v mnohých vítězných bitvách na straně husitského hnutí, jež na dlouhou dobu rozvrátilo politické, ekonomické i mravní poměry ve střední Evropě. Rozvoj severní části území dnešní lesní správy byl pod vlivem královského města Českých Budějovic a Trhových Svin (rodiště Dr. Emila Háchy, prezidenta ČSR a protektorátu v letech 1938 - 1945), vlastníci zde dodnes větší lesní majetky. Západní část pak byla pod vlivem jednoho z nejbohatších rodů monarchie - Schwarzenbergů, a to v části panství Třeboň (získané roku 1660 kompenzací dluhů od arcivévody Leopolda, biskupa olomouckého) a statku Borovany (směnou roku 1788). Celá tato část rodového majetku přechází do vlastnictví státu po první pozemkové reformě. Jihovýchodní oblast kolem města České Velenice přináležela k panství Weitra knížecího rodu Fürstenbergů. Mírovými dohodami byla ve dvacátých letech minulého století přičleněna k území ČSR a lesní majetky byly v roce 1945 zkonfiskovány.

Přes silnou pozici římskokatolické církve tu bylo její pozemkové vlastnictví malé. Výjimkou bylo jen okolí obcí Strážov a Komařice, spravované klášterem cisterciáků ve Vyšším Brodě, s vlastním lesním personálem. Po první pozemkové reformě byly pozemky rozprodány místním sedlákům.

Jižní část území, na kterém se dnes nachází lesní správa, náležela původně pánům z Michalovic, od roku 1378 zde dominují Rožmberkové. Novohradské hory zůstávají nadále do značné míry neosídleny, neboť hlavní kolonizace nepřístupných pohraničních lesů souvisí až s počátky sklářské výroby, později i se vzrůstající těžbou dřeva a následným plavením vytěženého dříví. Mezi kolonizátory převažovalo především německy mluvící obyvatelstvo z alpských zemí. Největší rozmach oblasti bezpochyby přivodilo sklářství.

Šestého února 1620 získal Novohradské panství darem od císaře Ferdinanda II, za věrné služby a jako splátku císařových dluhů, polní maršál, generál a nejvyšší polní maršál jezdecký, císařský rada a člen dvorské válečné rady Karel Bonaventura hrabě Buquoy de Longueval, baron de Vaux, vrchní velitel habsburského vojska (8. listopadu 1620 vítěz

v bitvě na Bílé hoře). S rodem Buquoyů je úzce spjata jak historie Novohradska, tak i rozmach lesního hospodářství a sklářské výroby. Význam Buquoyů pro Novohradsko dostatečně dobře dokládá dobové rčení: „Kdo se u Buquoye třeba jen plotu drží, je živí!“. Majetek rodiny byl zkonfiskován podle dekretů prezidenta Beneše 6. října 1945.

Kromě lesa a skláren už mnoho možností obživy pro obyvatelstvo Novohradska, které tehdejší návštěvníci charakterizovali jako lid dobrý, skromný a ochotný, navíc naprosto přizpůsobený drsné krajině, nezůstávalo. Celostátní politické události zde zpravidla příliš odezvy nenacházely, přesto se ale nové poměry, zejména to platí pro naše století, projeví i tady. Po ukončení první světové války a vzniku samostatného Československa se situace v pohraničí výrazně změnila. Se vznikem státní hranice mezi ČSR a Rakouskem byly hory odděleny od svého tradičního zázemí - Podunají a rakouské metropole Vídně, omezily se obchodní kontakty s rakouskými zeměmi.

Mnohem osudovějším se stal říjen 1938. Novohradsko a Vitorazsko bylo přičleněno jako součást Sudet k Hitlerově Třetí říši. S koncem válečného běsnění ale klid nenastal. Hned po květnovém osvobození začaly problémy s příslušníky Rudé armády, jejichž několika-měsíční působení se neobešlo bez materiálních ztrát. V roce 1946 byl proveden podle Benešových dekretů hromadný odsun německého obyvatelstva. Tak byli ze svých domovů vyhnáni prostí a v naprosté většině nevinní lidé, ti, kteří sdíleli s touto krajinou její osudy v časech dobrých i zlých, potomci těch, kteří tuto oblast prvotně osídlili a podíleli se na její kultivaci. Po vylidnění pohraničí následoval příliv nových osadníků, nejen z Českého vnitrozemí, ale i ze Slovenska, Maďarska a Rumunska, kteří z velké části toto území brzy opustili. S komunistickým převratem se opět situace zásadně mění. Vzniká rozsáhlé pohraniční pásmo s drátěnými zátarasy, známými jako pověstná „železná opona“, z povrchu zemského i z map mizí mnoho příhraničních obcí. Zákaz vstupu do tohoto pásma však zabránil bolševickým exploatátorům v rabování přírodního bohatství. Tak se zde zachovalo, s nemalým přispěním novohradských lesníků, téměř neporušené přírodní prostředí s nejstarší evropskou přírodní rezervací (dnes NPR) „Žofínským pralesem“. Zde se roku 1838 tehdejší majitel panství Jiří František hrabě Buquoy rozhodl vyčlenit zbytek původního pohraničního pralesa z lesnického hospodaření a ponechat jej v původním stavu budoucím generacím.

Po transformaci lesního hospodářství roku 1992 vzniká státní podnik Lesy České republiky se sídlem v Hradci Králové. Tak byla ustanovena i lesní správa Nové Hrady, jako jedna z provozních jednotek tohoto podniku.

Úkolem lesní správy je péče o státní lesní majetek a výkon funkcí odborného lesního hospodáře v drobných lesích v soukromém a komunálním vlastnictví na území lesní správy. Základní náplní je hospodaření na státním lesním majetku, založené na principech trvalosti a přírodě blízkých způsobech, jakož i ochrana státního lesního majetku, jeho zachování a soustavný rozvoj. Lesní správa se snaží při obnově lesa vytvářet podmínky pro vznik stabilních lesních ekosystémů, založených na druhové rozmanitosti porostů, dobrým obhospodařováním udržet a dále rozvíjet genové zdroje pro obnovu lesa, zajistit přitom trvalou produkci kvalitní dřevní hmoty, při respektování a rozvíjení environmentálních funkcí lesa. Podkladem hospodaření je lesní hospodářský plán vypracovaný na období deseti let a roční provozní plány. Vlastní práce v lesních porostech, včetně těžby dřevní hmoty, jsou na základě obchodních smluv zadávány podnikatelským subjektům, část objemu vyrobené dřevní hmoty je pak realizována na trhu ve vlastní režii.

Území dnešní lesní správy Nové Hrady administrativně zasahuje v převážné většině do okresu České Budějovice, částečně pak do okresů Český Krumlov a Jindřichův Hradec. V současnosti obhospodařuje 16.700 ha lesa v majetku České republiky, na výměře cca 4.500 ha privátních a komunálních lesů vykonává funkci odborného lesního hospodáře. Území lesní správy je rozloženo do tří přírodních lesních oblastí.

Východní část (PLO 15 - Jihočeské pánve) tvoří mírně zvlněný reliéf Třeboňské pánve v nadmořské výšce 448 až 509 m, s malými výškovými rozdíly, s plochými vyvýšeninami, přecházejícími v široké pánve s četnými rybníky a rozsáhlými rašeliništi. Klimatické podmínky jsou charakterizovány průměrnou roční teplotou 7oC a průměrnými ročními srážkami 650 - 700 mm (ve vegetační době 480 mm). Významné jsou extrémní teploty ve vegetační době, maxima dosahují 30 - 35°C, minima -20 až -25°C (v roce 1929 -42°C),

pozdní mrazy ještě v červnu až -3°C a časně mrazíky již v září. K uvedeným extremitám dochází tím, že celá tato oblast leží pod úrovní krajinných inverzí. Sněhová pokrývka dosahuje v ročním průměru 15 - 20 cm, někdy až 50 cm a je-li vlhká, způsobuje značné škody sněhovými polomy, zejména v mladších smrkových a borových porostech. Geologické a půdní podmínky jsou charakterizovány druhohorními a třetihorními sedimenty. Z neuzpevněných sedimentů převládají jílovité a písčitojílovité, méně štěrkovité a písčité. Pedologicky jsou na písčitých sedimentech rozšířeny všechny druhy podzolů, na jílovitých sedimentech pseudogleje, semigleje, gleje a rašelinné gleje. Na rašeliništích jsou vyvinuty oligotrofní a mezotrofní přechodové rašeliništní půdy. V jižním a západním okraji pánve vystupuje na povrch krystalické podloží (žuly a ruly). Důležitým faktorem, který zde ovlivňuje hospodaření, jsou fyzikální vlastnosti půdy, vodní režim a klimatická extrémita. Rozhodující vliv na výši, kvalitu a bezpečnost produkce má meliorace půdy úpravou vodního režimu a vhodný způsob hospodaření.

Dále na západ se zvedá Stropnická a Soběnovská pahorkatina v nadmořské výšce 480 až 820m, tvořící PLO - 12 Předhůří Šumavy a Novohradských hor. Sestává z drobných lesů v podhůří Novohradských hor a v jihovýchodní části ze souvislého komplexu podél státní hranice. Typická je značná rozloha lesních porostů, založených na opuštěné zemědělské půdě po roce 1945 i rozsáhlé zalesněné plochy na místech zaniklých obcí v bývalém hraničním pásmu. Terén severní části celku je mírně zvlněný a hraničí s jižním okrajem Třeboňské pánve. Jižní a západní část je členitější a zasahuje na úpatí a úbočí Novohradských hor. Geologické a půdní poměry jsou charakterizovány jednak biotitickým granodioritem, jehož zvětráváním vznikají středně úrodné, hlinitopísčité půdy. Dále jsou to kordieritické ruly, jejichž zvětráváním vznikají hlubší, středně úrodné půdy. Dostí rozšířené jsou dvojslídne žuly s vysokým obsahem těžko zvětratelných částic, vytvářející mělké, štěrkovité, poměrně chudé půdy. Klimatické poměry jsou charakterizovány průměrnou roční teplotou $6,4^{\circ}\text{C}$ a průměrnými srážkami 765 mm (ve vegetační době 550 mm). Lesní porosty jsou značně ohroženy sněhovými polomy. Vlivem hospodaření drobných držitelů v minulosti došlo téměř úplně k záměně původní druhové skladby a v současných porostech je z velké části zastoupena borovice podprůměrné kvality. Důležitým faktorem ovlivňujícím hospodaření jsou z části nevyhovující borové porosty, vyžadující přeměny druhové skladby, a rozsáhlé plochy porostů, vzniklé zalesněním nelesních půd. Významné je i poškození porostů mladých a středního stáří loupáním jelení zvěří.

Poslední oblastí je souvislý lesní komplex v Novohradských horách (PLO 14 – Novohradské hory) podél státní hranice s Rakouskem. Terén této oblasti je značně členitý, ve východní a severní části se strmými horskými svahy, pokrytými balvanitými sutěmi, s nejvyšší nadmořskou výškou 1034 m (Vysoká).

Geologicky náleží oblast Novohradských hor k žulám weinsberského typu, s převládajícím biotitickým granodioritem porfyrického slohu, jehož zvětráním vznikly hlinito písčité až štěrkovité, dosti hluboké, středně úrodné až bohaté půdy. V menším rozsahu se vyskytují dvojslídne žuly a kordieritické ruly v prostoru zvaném „Jelení hřbet“, jejichž zvětráváním vznikají chudší, ulehlé, písčitohlinité půdy. Klimatické poměry v této oblasti jsou charakterizovány horským podnebím s průměrnou roční teplotou v nejnižších polohách $6,3^{\circ}\text{C}$ (Černé Údolí - 700 m n.m.) a v nejvyšších polohách $4,4^{\circ}\text{C}$. Průměrné roční srážky se pohybují od 800 do 950 mm (ve vegetační době 690 mm). Sněhová pokrývka dosahuje v zimním období v průměru 0,5 m, v nejvyšších polohách až přes 1 m. V důsledku dozívání teplých vzdušných proudů z dunajské kotliny dochází zejména v pozdním podzimu a na jaře k vlhnutí napadlého sněhu a trvá-li tento stav delší dobu, působí sníh rozsáhlé polomy. Vlivem vysokých stavů jelení zvěře a holosečného hospodářství v minulosti došlo za poslední dvě století ke značné změně druhové skladby, ústupu jedle a buku z porostů. V současnosti převládají zejména v porostech středního stáří čisté smrkové porosty, silně poškozené loupáním jelení zvěří.

Relativní zachovalost přírodního prostředí, rozsáhlé lesní komplexy, rybníky, rašeliniště a mokřady, výskyt ohrožených rostlin a živočichů spolu s praktickou absencí průmyslu a nízkým osídlením v oblasti lesní správy, vytvořily podmínky k vyhlášení mnohých chráněných území. Z několika zdejších maloplošných chráněných území je bezesporu nejznámější NPR „Žofínský prales“, jehož ochrana se datuje od roku 1838! Další zhruba

3000 ha lesa v oblasti Třeboňské pánve je součástí CHKO Třeboňsko a 7000 ha lesa se nachází v přírodním parku Novohradské hory. Geneticky nejcennější lokality byly zahrnuty do dvou genových základů o celkové rozloze 3.531 ha (č. 46,47, pro SM, JD, BO, DB, BK a KL). Zajišťování nepřetržitého plnění všech požadovaných funkcí lesa včetně produkce kvalitní dřevní hmoty přináší zvýšenou pozornost a nároky na lesnické hospodaření jak ze strany orgánů ochrany přírody, tak i odborné a laické veřejnosti.

Prudký rozmach sklářské výroby koncem osmnáctého a počátkem devatenáctého století si vyžádal zvýšenou potřebu palivového dříví, především buku, který v tehdejších lesních porostech převládal. Vytěžené plochy byly následně zalesňovány bez ohledu na stanovištní poměry smrkem. V oblasti Dolního hvozdu umožnilo odvodnění blat, v důsledku těžby rašeliny, intenzivní lesní hospodaření se základní dřevinou borovicí. Ale již v průběhu devatenáctého století si zdejší lesníci začali uvědomovat rostoucí nebezpečí při zakládání labilních stejnověkových monokultur hospodářských dřevin. Při exkurzi České lesnické jednoty do Novohradských lesů, pořádané ve dnech 3. - 6. srpna 1874 za účasti význačných lesníků domácích i zahraničních, mezi nimiž byl i profesor Pressler a Judeich i lesní taxátor Ing. Zenker a další, bylo mezi jiným konstatováno, že souvislé velké komplexy stejnověkových smrkových porostů, vzniklé velkoplošným holosečným způsobem hospodaření, řazením velkých pasek vedle sebe, pocházejících z období let 1790 až 1844, jsou ohroženy bouřemi větrnými i sněhovými natolik, že na mnohých místech vedly k úplnému rozvrácení lesních porostů a velkým hospodářským ztrátám. Z uvedených důvodů byl pokládán za vhodnější hospodářský způsob porostní, který tím, že rozdělí les na samostatné mýtosledy, umožní větší pohyblivost hospodaření, zpřístupnění porostů a zpevnění porostních stěn proti větru. Při příležitosti další exkurze České lesnické jednoty v roce 1895 hodnotil porostní způsob hospodaření tehdejší lesmistr Bohdan Wagner následovně: (citace použita z dobového exkurzního průvodce) "Mnohé snad odvážné náseky byly založeny, mýtosledy rozděleny a ačkoliv již léta uběhla, nebylo dosud díky vtroušenému buku, žádných škod větrem pozorovati a možno již dnes tento zdánlivě odvážný prostředek za zdařilý považovati. Naštěstí zůstaly zdejší lesy i v letech 1868 od každé větší škody ušetřeny." (Známé vichřice na Šumavě, které způsobily katastrofální škody). Následující generace lesníků tak postupně volily jemnější způsoby obnovy porostů, až se objevovaly první příklady podrostního hospodaření. Dvě světové války, potřeba dřevní suroviny v období válečného hospodářství a vlivem zničení oborních plotů i zvyšující se stav zvěře však toto úsilí lesníků dočasně přerušily.

Zásadní obrat nastal až po roce 1954 nástupem pana Ing. Bohuslava Švarce do funkce ředitele lesního závodu Dolní Hvozd. Jako bývalý pracovník lesnického výzkumu uplatňoval při hospodaření bohaté zkušenosti získané spoluprací s lesním radou Hugo Koniasem. Na základě stanovištního průzkumu se přistupovalo k postupným přeměnám dřevinné skladby při obnově rozsáhlých smrkových monokultur přednostním vkládáním kotlíků melioračních dřevin (především listnáčů a jedle), se snahou o využití přirozené obnovy. Některé z takto rozpracovaných porostů, v nichž probíhá obnova již více jak čtyřicet let, lze spatřit na revírech Žofinka a Vyšné a v současné době slouží jako demonstrační objekty LČR. Snahy o prosazení maloplošného podrostního hospodaření se však vždy neseťkávaly s pochopením nadřízených orgánů. Úspěšnost přirozené obnovy negativně ovlivňovaly neúměrné stavy spárkaté zvěře, zvláště jelení, vědomě udržované od počátku padesátých až do konce let osmdesátých. Lesníci, kteří připravovali k obnově předmýtní a mýtní porosty, uměle vnášeli meliorační a zpevňující dřeviny (při nedostatku kvalitního sadebního materiálu) do rozsáhlých smrkových a borových monokultur za cenu velkých nákladů a úsilí, bohužel dopustili, aby zvěř výsledky jejich práce v drtivé většině případů zmařila. Škody působené jelení zvěří okusem, loupáním a ohryzem postihly porosty prakticky celé (dnešní) druhé a třetí věkové třídy. Rovněž přednostní zpracování kalamit (sněhová v předmýtních porostech v roce 1979 – cca 750.000 m³ a v roce 1985 větrná převážně v mýtních porostech – cca 500.000 m³) nevytvářelo časové a kapacitní možnosti v započatém trendu pokračovat. Po založení kotlíků nebylo v obnově porostů včas pokračováno a výsledkem bylo rozvrácení nově založených porostních skupin sněhem, pokud nedošlo již dříve k jejich likvidaci zvěří. Odchodem Ing. Švarce do starobního důchodu změnilo vedení lesního závodu názor na způsob hospodaření, který se stal zcela závislým na využití těžkých lesnických mechanizačních prostředků. Lesnická legislativa po

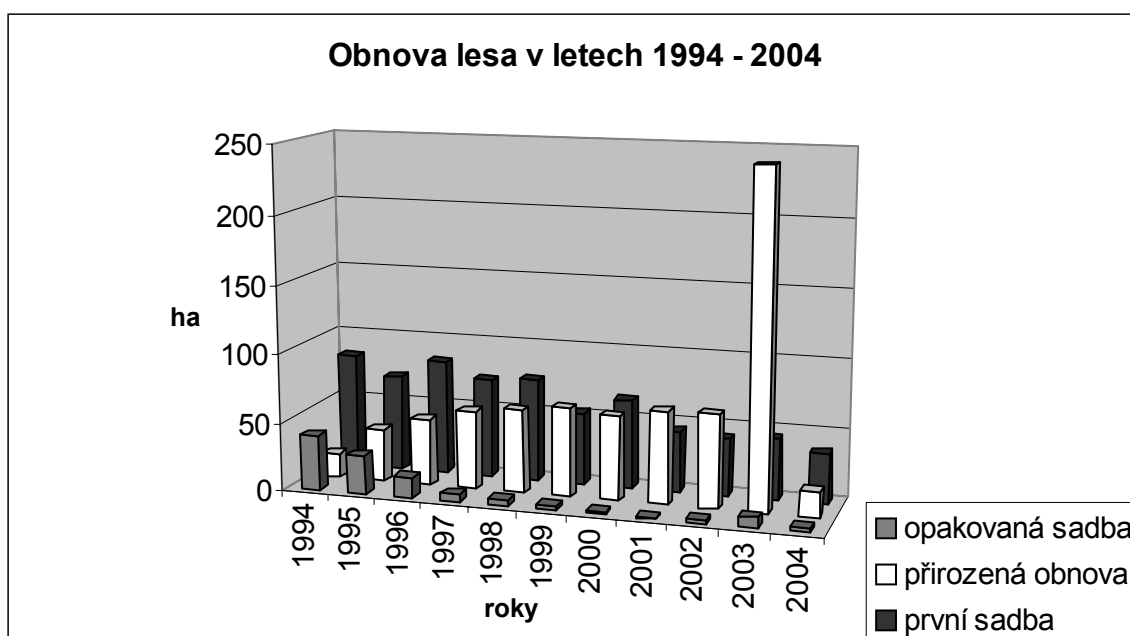
roce 1977 pak umožnila plošně uplatňovat velkoplošné holosečné hospodaření, kterému byla podřízena i tvorba lesního hospodářského plánu. Nárůstem holiny a objemů prvního zalesnění došlo ve větší míře k používání rýhových zalesňovacích strojů a tím i k zakládání nových smrkových a borových monokultur. Jen díky osobní statečnosti některých vedoucích lesních správ se na lokalitách podmočených a v bývalém hraničním pásmu na kamenitých svazích (pro těžkou mechanizaci nepřístupných) částečně v podrovném hospodaření pokračovalo. Jedním z nich byl lesní hospodář pan Ing. Rudolf Paleček, který působil v oblasti Novohradských hor a podstatně ovlivnil i mé začátky v lesnickém provozu. Pro současnost to mělo obrovský význam, především pro seznámení nižšího lesnického personálu s problematikou podrovného hospodaření a získání praktických zkušeností s technologickou přípravou porostů, pracovníci dělnických profesí v těžbě a soustředování dřeva si pak osvojili pracovní postupy minimalizující škody na hlavním porostu i náletech.

Tento stav přetrvával prakticky až do transformace v roce 1992, kdy vzniká státní podnik Lesy České republiky a jeho organizační jednotka - lesní správa Nové Hrady. Základní strategií hospodaření Lesů České republiky, s.p. je trvale udržitelné obhospodařování lesů s cílem vytvoření stabilního, kvalitního, druhově, prostorově a věkově skupinovitě smíšeného lesa. To bylo záměrem i vedoucího nově utvořené lesní správy pana Ing. Přemysla Březiny, dřívějšího pěstebního inspektora lesního závodu Nové Hrady, syna stejnojmenného, lesnického typologa a dlouholetého pracovníka ÚHÚL. Důraz byl kladen na postupné přeměny dřevinné skladby při obnově monokultur výsadbou skupin melioračních a zpevňujících dřevin (MZD). Umožnil to dostatek geneticky vhodného osiva pocházející z porostů uznaných pro sběr osiva a ze semenných sadů modřínu opadavého, buku lesního, jedle bělokoré a jilmu horského, založených v oblasti lesní správy. Vybudované školkařské kapacity také dovolují vyprodukovat dostatek kvalitního sadebního materiálu MZD. Prvořadá byla příprava co největšího množství lesních porostů mytního věku pro přirozenou obnovu hlavních dřevin – smrku a borovice. Tato snaha byla v prvních třech letech podpořena i hmotnou zainteresovaností příslušných pracovníků. Kolektiv zaměstnanců lesní správy pokračuje v tomto duchu i po tragickém odchodu pana Ing. Přemysla Březiny.

V obnově porostů je na lesní správě Nové Hrady využíván hospodářský způsob holosečný (zvláště při přeměnách nevhodných SM porostů na písčích), v největší míře pak násečný a podrovný, případně jejich kombinace. Při tvorbě lesního hospodářského plánu (platného od 1.1.1994) v roce 1993, tedy v prvním roce existence lesní správy, se bohužel nepodařilo dostatečně zohlednit základní cíl - přechod od holosečného hospodářského způsobu na podrovný. Vyplývalo to jak z pracovního vytížení zaměstnanců (na LS Nové Hrady byl zvolen tzv. experiment, spočívající v nižší počtu revírů, kdy revír zaujímal plochu cca 4 000 ha lesa, a při celkové výměře 23 000 ha lesa měla LS pouze 10 zaměstnanců!) v atmosféře budování vlastní organizační struktury, uzavírání obchodních smluv s dodavateli, tvorby nových honiteb a jejich pronájmu, řešení často nepřehledných majetkoprávních vztahů (restituce, obnovování užívacích práv původních vlastníků a přechod historického majetku na obce), tak i setrváváním organizací hospodářské úpravy lesa na zavedených postupech. Schválení zákona o lesích č. 289/1995 Sb. a jeho prováděcích vyhlášek se lesní hospodářský plán stává opět nástrojem vlastníka, což nám umožňuje důsledněji realizovat převody hospodářského způsobu na podrovný se snahou o lepší, dokonalejší a dlouhodobě hospodárnější využití růstového potenciálu stanoviště a dosažení ekologické stability lesa.

Využití genofondu původních lesních dřevin, specifické půdní a klimatické poměry a samozřejmě ekonomické aspekty vedou k maximálnímu uplatnění přirozené obnovy. Základním předpokladem je včasná těžební příprava porostů, ale i vhodná příprava půdy mechanická, popřípadě chemická. V posledních dvou letech minulého století jsme plochy s půdním povrchem, mechanicky narušeným zraňovačem, využili také pro síje nadbytečných zásob smrkového osiva. V oblasti Třeboňské pánve je nezbytná i regulace hladiny spodní vody periodicky obnovovanou odvodňovací sítí. Důležitou podmínkou úspěchu však bylo radikální snížení stavů spárkaté zvěře, hlavně zvěře jelení. K tomu přispěla tvorba nových honiteb, jejich reálné zařazení do bonitních tříd a prosazení „sjednaných“ stavů spárkaté zvěře na možném minimu (LS utvořila 17 vlastních honiteb, z nichž 15

pronajímá a ve dvou hospodařích ve vlastní režii). Zvýšením lovu spárkaté zvěře v režijních honitbách, objektivizace a následné prosazení plánů chovu a lovu v pronajatých honitbách spolu se stálým tlakem na ostatní uživatele honiteb a státní správu myslivosti došlo u spárkaté zvěře k poklesu jarních sčítaných stavů na úroveň normovaných. Úspěšně tak v současnosti přirozeně obnovujeme a dále pěstujeme nejen smrk a borovici, ale i listnaté dřeviny a jedli bělokorou, v mnoha případech i bez následné ochrany! V oblasti Novohradských hor jsme na některých lokalitách naopak nuceni přistupovat k razantní redukci živelného zmlazení buku lesního ve prospěch jehličnatých dřevin (jedle bělokoré a smrku ztepilého). V lesních porostech s celoplošným náletem smrku zajišťujeme dodatečné doplnění MZD umělou sadbou stanovištně vhodných dřevin ve formě odrostků nebo sadebního materiálu vyzdviženého z náletů, a to jak jednotlivě, tak i zakládáním skupin. Lesní správa dosahuje vysokého podílu vykázané přirozené obnovy z celkové roční obnovy (do konce roku 2002 byla v hospodářské evidenci vykazována přirozená obnova pouze na plochách, kde byl hlavní porost zcela dotěžen, a až s tvorbou nového LHP při vylišení existujících etází jsme přistoupili k vykázaní přirozené obnovy pod porostem).

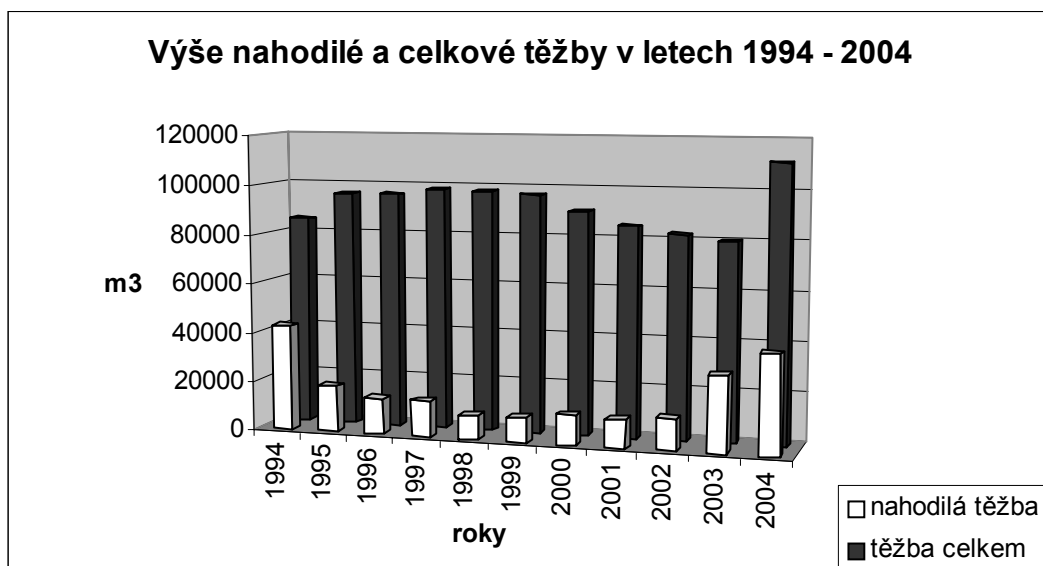
Poněkud náročnější je ovšem výchova v náletech a nárostech. Zásadním úkolem je včasná podpora MZD a dřevin přimíšených se současnou redukcí jedinců při prostřihávkách. Výchovné zásahy v nárostech a starších porostních skupinách se pak soustřeďují na úpravu druhové skladby a vzájemného poměru jednotlivých stromů v zájmu zvýšení stability, zlepšení kvality a zdravotního stavu porostu. Prořezávky a probírky provádíme převážně jako pozitivní úrovně s cílem podpořit kvalitní cílové jedince. Specifická je též výchova v porostech druhé a třetí věkové třídy, celoplošně poškozených loupáním a ohryzem jelení zvěří, následně napadených houbami (hniloba často dosahuje do výšky 5-7 m). Jedná se především o smrkové porosty založené na opuštěné zemědělské půdě a na lokalitách zaniklých obcí v bývalém pohraničním pásmu, mnohdy výchovně zanedbané a v bývalém LHP navržené pro předčasnou obnovu.. Naším záměrem je dopěstovat takové porosty do věku, kdy budou schopny vlastní přirozené reprodukce. Holiny nebo řediny po nahodilé těžbě se pak stávají východisky obnovy, přednostně zalesňované MZD. První úspěšné příklady ukazují, že budeme schopni obnovit podstatnou část takovýchto porostů bez dalších nároků na sadební materiál smrku ztepilého PLO 14, jehož současná potřeba je téměř nulová.

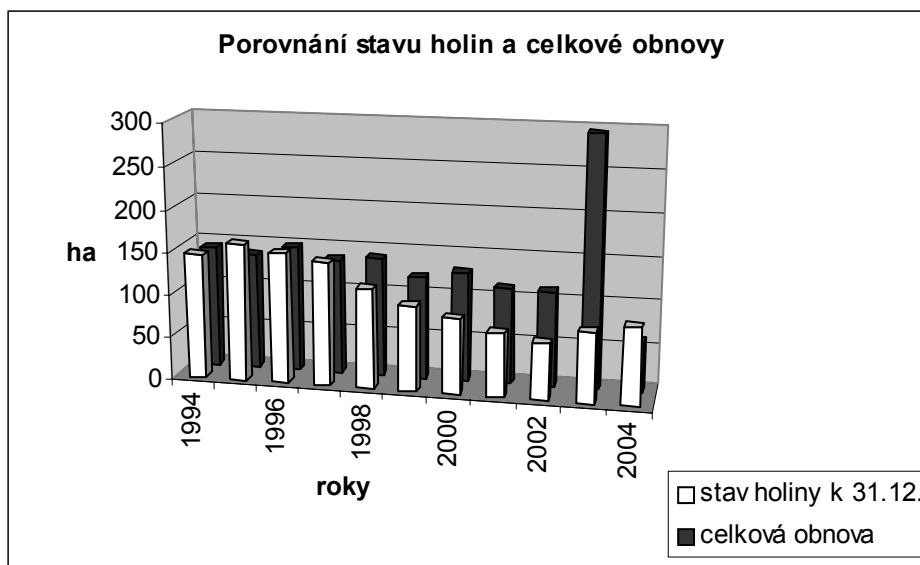
O smysluplnosti nastoupené cesty na lesní správě v Nových Hradech již nikdo nepochybuje a přináší první výsledky. Zvyšuje se objem přirozené obnovy, stejně tak podíl

MZD a dřevin přimíšených v přirozené obnově, snižují se nároky na ochranu kultur proti zvěři, hmyzu a buřeni, což má samozřejmě vliv jak na stav lesa, tak i na ekonomiku hospodaření. Nadále se snažíme předcházet poškozování stojících stromů s následným znehodnocením oddenkových částí kmene. Pro minimalizaci škod na lesních porostech při vyklízení dřevní hmoty jednáme se smluvním dodavatelem prací o maximálním využití harvesterových technologií, zvláště v předmýtních těžbách.

Klimatické extremity posledních let se ovšem negativně projevily i na naší lesní správě. Dlouhodobé deště v létě roku 2002 nasýtily mělký půdní horizont v Novohradských horách a následné přívalové deště odstartovaly tragické povodně, jež zasáhly podstatnou část republiky. Velké škody byly způsobeny především na lesní dopravní síti a vodních dílech nejprve v oblasti Novohradských hor, později v Třeboňské pánvi, kde došlo k vyřazení odvodňovací sítě. Bezprostřední škody byly vyčísleny částkou 20,000.000,- Kč. Poškození lesních porostů však bylo zanedbatelné. Větším škodám bylo zabráněno především úsilím a obětavostí zaměstnanců lesní správy, ale i dodavatelských firem a byly z větší části odstraněny do konce následujícího roku. Nastala však opačná situace a rok 2003 přinesl neobvyklá sucha s poklesem hladiny spodní vody. Smrkové porosty v oblasti pánve začaly chřadnout a objevilo se nebezpečí přemnožení podkorního hmyzu. Vrcholem tohoto roku však byl vznik požáru na odlesněné ploše těžebny rašeliny nedaleko osady Hrdlořezy. Liknavostí zaměstnanců zmíněné těžebny a pozdním ohlášením požáru byl postupně zasažen sousední lesní porost, kde oheň během několika málo minut zcela zlikvidoval více jak 30 ha borové tyčoviny. Boj s požárem trval přes měsíc a díky obětavému přístupu profesionálních a dobrovolných hasičů celého kraje, jednotek civilní obrany a lesnického personálu nedošlo k rozšíření požáru na okolní komplex lesních porostů.

Rok 2003 byl významný i z pohledu budoucího směru lesnického hospodaření, neboť probíhaly venkovní práce obnovy lesního hospodářského plánu. Nová kategorizace lesů a na ni navazující časová úprava lesů s optimálním vylišením jednotlivých hospodářských souborů a s tím spojeného stanovení obmýtlí a délky obnovní doby pro HS má rozhodující vliv na další způsob obhospodařování lesů na Novohradsku.

Změna způsobu hospodaření přinesla zvýšení nároků kladených na všechny zaměstnance LS, především však na revírníky. Vynutila si změnu technologické přípravy porostů, náročnější organizační, projekční a kontrolní činnost, ale i zvýšení tlaku na dodavatele prací, v zájmu snižování škod na lesních porostech, náletech i lesní dopravní síti. Nové úkoly nás pak čekají v oblasti obchodování s vyrobenou dřevní hmotou.

Pro zajištění dlouhodobého působení pracovníků na svěřeném úseku je velice důležité vytváření optimálních pracovních podmínek s pocitem relativní existenční jistoty, motivovat je k samostatnému uvažování a rozhodování o svěřeném lese s dlouhodobou perspektivou a současně s tím působit i na zvyšování jejich odborné úrovně. Pro zaměstnance jsou organizována různá školení a revírníkům je umožněno absolvovat podnikovou zkoušku pro odborné lesní hospodáře (pro lesního správce a jeho zástupce je složení zkoušky pro OLH pochopitelně povinné). Většina pracovníků lesní správy je rovněž členy České lesnické společnosti, kde na různých odborných setkáních, seminářích a exkurzích mohou konfrontovat vzájemné zkušenosti a názory. Přínosné jsou i návštěvy u kolegů, hospodařících ve státním lese i na sousedních velkostatkách v Rakousku. Odborné, morální a organizační předpoklady našich lesníků dávají, dle mého názoru, dostatečnou záruku, že lesnické hospodaření na Novohradsku ani v budoucnu neutrpí.

Autor:

Ing. Zemlička Petr
 Lesy České republiky, s.p. - Lesní správa Nové Hradky
 Vilová čtvrť 198, 373 33 Nové Hradky
 tel.: 386 361 221
 e-mail: zemlicka.ls206@lesycr.cz

Krásné a památné stromy Novohradských hor a podhůří, hrad Nové Hrady, rod Buquoyů

Pavel Kyzlík

Budeme se zabývat některými stromy v prostoru ohraničeném Dolním Dvořištěm – Kaplicí – Trhovými Sviny a Novými Hrady; tedy územím, které se nachází v okresech Český Krumlov a České Budějovice, speciálně v přírodním parku Novohradské hory.

Stromy

Benešovský modřín, modřín obecný, k.ú. Benešov nad Černou, okr. Český Krumlov, 503/28/200 °); je druhým největším modřínem v ČR (největší Petrovický modřín okr. Ústí n. L. má obvod 550 cm poblíž hraničního přechodu v Petrovicích). Strom je ve velmi dobrém zdravotním stavu, má pravidelnou 20 m široce rozvětvenou korunu, která začíná asi 12 m nad zemí. Je to mohutný solitér s kmenem mírně prohnutým (možná alpské provenience)

Lípa malolistá, k.ú. Mostky, okres Český Krumlov, 620/25/300; roste v bývalé osadě Květoňov v údolí potoka Kamenice, 3 km JV od Kaplice

Lípa malolistá, k.ú. Klení, okres Český Krumlov, 685/27/300; roste uprostřed pastviny jižně od Malého Klenovského rybníka, 200 m východně od silnice Klení – Benešov nad Černou. Mohutná zdravá lípa je dvoják (což podstatně zvětšuje obvod kmenu) a patří mezi nejhezčí stromy podhůří Novohradských hor.

Javor klen, k.ú. Velký Jindřichov, okres Český Krumlov, 480/27/250; roste ve skupině spolu s dalšími dvěma památnými stromy lípou (obv. 405 cm) a dubem (425 cm) u příjezdové cesty k hájovně v severovýchodní části osady Černé Údolí. Je největším klenem Novohradských hor.

Lípy v Meziluží (2), lípa malolistá a lípa velkolistá, k.ú. Meziluží (Z od obce Horní Stropnice), okres České Budějovice, 451 a 538 /26/300; Lípy rostou na okraji podmáčené louky na východní straně od osady Meziluží

Lípa v Konraticích, lípa velkolistá, k.ú. Konratice (JZ od obce Horní Stropnice) , okres České Budějovice, 483/27/250; roste u křížku vpravo od cesty při vjezdu do osady ze severu

Lípa velkolistá, k.ú. Staré Hutě u Horní Stropnice, okres České Budějovice, 523/15/300; zajímavé torzo solitérního stromu v louce 800 m východně od Mlýnského rybníka

Lípa malolistá, k.ú. Horní Stropnice, okres České Budějovice, 605/23/350; roste na jihovýchodním okraji obce Horní Stropnice

Dub v Údolí, dub letní, k.ú. Údolí u Nových Hradů, okres České Budějovice, 730/32/350; roste v přírodní rezervaci Terčini (Terezino) Údolí při červené turistické značce a naučné stezce. Pochází z doby před založením parku a Lázníček v roce 1817

Oborský dub, dub letní, k.ú. Údolí u Nových Hradů, okres České Budějovice, 560/22/200; roste na hrázi Oborského rybníka před hájovnou Janovka. Pravidelně rostlý strom má bohatou rozložitou 20 m širokou korunu

Neobyčejné je soustředění památných stromů v Nových Hradech, okres České Budějovice:

Stromořadí buků lesních a dubů letních podél cesty od pivovaru k Sokolímu Hnízdu jižně od města s rozměry 250 – 470/20 – 25/100 – 250

Duby letní (2) a jasan ztepilý, 300, 526,528/27 – 30/250; v lesoparkovém porostu severně od města

Dub letní, 362/27/200; po pravé straně silnice u zahrádek při vjezdu do města od severu

Dub letní, 795/25/400; v areálu mateřské v jihozápadní části města

Jinan dvoualaločný, 190/12/130; na prostranství před zámkem

V rámci vyhledávání velkých stromů u LČR s.p. objevují na LS Kaplice a snad i na LS Nové Hrady další krásné stromy, které mohou být vyhlášeny za Významné stromy LČR. Z nich vyniká **zerav obrovský** (Thuja plicata) rostoucí u bývalé obce Pohoří na Šumavě

Hrad

Místo pro panské gotické sídlo s názvem Nové Hrady je velice příhodné a rozsáhlý hrad, původně pánů z Landštejna později Rožmberků a Švamberků chránil dobře dochovaný systém opevnění se širokým vyzděným příkopem a dvěma vstupními branami. V roce 1619 dobyl hrad K.B. Buquoy, jehož rod odtud vládl až do roku 1945, tj. 326 let.

Přesněji odtud jen do začátku 19. století, kdy si Buquoyové postavili na druhém konci města moderní zámek a hrad využívali pro lesní úřad, rodinný archiv a umístili zde byty pro úředníky lesního úřadu.

Hradní sídlo postihlo několik katastrof, největší byla v roce 1590, kdy vybuchlo hradní skladiště střelného prachu a také poškození zemětřesením, u nás jevem málo vídaným .

Do roku 1670 byla pod hradem daňčí obora a místu se říkalo Daňčí vrch

K hradu se vztahuje také pověst o strašení mnichů v Červené věži ukončené správnou odповědí nebojácného kovářského tovaryše:

Strašidelný mnich: - „Které zvíře nebylo stvořeno Bohem?“

Tovaryš: „Kůň, neboť má kopyta jako ďábel a když lehá, nekleká !“

A bylo po strašidlech a kovář byl vzat do služeb pána.

Rod

K Novám Hradům a celému širokému okolí patří i historie **rodu Buquoy**:

Původně francouzsko španělský rod byl ve službách španělských králů Habsburků španělské větve. Za stavovského povstání byl nejschopnější velitel rakouských císařských vojsk právě z tohoto rodu..

Karel Bonaventura, hrabě z Buquoy (1571 – 1621), který získal vítězství v bitvě na Bílé hoře 8.11.1618, když jeho první útok vedl Maxmilián Lichtenštejnský. Zato byl Buquoy odměněn císařem Ferdinandem II. bývalým panstvím Švamberků. Novými Hrady a Rožmberkem. Karel Bonaventura padl o rok později při obléhání Nových Zámků v Uhrách..

Buquoyové byli ve Španělsku povýšeni do knížecího stavu v roce 1688 a v Rakousku roku 1703.

Jan Nepomuk Buquoy (1741 – 1803) proslul charitativní činností na svých a panstvích, proto byl Josefem II. povolán do Vídně a pověřen správou všech nadací a dobročinných ústavů v monarchii.

Jiří František Buquoy (1781 – 1851) byl jeden z nejpozoruhodnějších aristokratů své doby. Výborně ovládal matematiku, fyziku, chemii, anatomii, zoologii, botaniku a byl odborníkem v národohospodářské problematice, věnoval se sklářství. Psal básně, první v Čechách používal na svých panstvích parní stroj (1803), vynalezl hyalitové sklo (černé, neprůhledné; vyrábělo se pouze v letech 1820 – 1860). Založil první přírodní chráněné území v Čechách Žofínský prales v Novohradských horách v roce 1838, dvacet let před Boubínským. Podporoval nadané umělce např. hudebního skladatele V.J. Tomáška.

Byl spoluzakladatelem a podporovatelem Národního muzea a členem jeho výboru, a také dnes opomíjené Matice české.

Velkým překvapením bylo jeho politické vystoupení v revolučním roce 1848, kdy projevil radikální podporu za oprávněné požadavky Čechů a Pražanů. Do té doby většina jeho současníků ani nevěděla, že umí česky. Rezolutním vystoupením zjevně podpořil i revoluční studentské a dělnické spolky. Málo se ví, že pražská revoluční ulice byla ochotna jej provolat českým králem. Proto byl rakouskými úřady zatčen a uvězněn. Po propuštění se již věnoval pouze své vědě. Byl příkladný zemský vlastenec.

Karel Bonaventura Buquoy (1854 – 1911) vnuk předešlého byl konzervativní rakousko-uherský politik a člen panské sněmovny

Ferdinand Buquoy (1856 – 1909), bratr předešlého, se věnoval zemědělským a lesnickým studiím, byl po určitou dobu i rakouským ministrem zemědělství, ale také předsedou České lesnické jednoty, která zde právě před 100 lety měla lesnickou exkurzi.

Karel Jiří Buquoy (1885 – 1952) byl postižen pozemkovou reformou po roce 1918, necítil se ani trochu být Čechem, také na svém panství žádné Čechy na významnějších funkcích nezaměstnával. Po r. 1945 mu byly všechny statky zkonfiskovány

Jan Oldřich Buquoy (1925 – 1943), jeden ze synů předešlého, zahynul za II. světové války jako osmnáctiletý při potopení bitevního křižníku Scharnhorst v Severním ledovém moři. Křižník ničil spojenecké arktické zásobovací konvoje při cestách z USA do SSSR. Potopil asi 20 plavidel a sám skončil po zásahu britskými bombardéry 26.12.1943. I tak mohou končit šlechtici.

Zvláštěností je znak Buquoyů. Užití kožešin jako tinktury (tj. v heraldické terminologii označení kovů, barev a kožešin) je u nás vzácné. Na znaku Buquoyů jsou ve 3 kosmých břevnech (pruzích) řady malých modrostříbrných štítků – zvonků, což je ve skutečnosti kožešina zhotovená z bříšek a zad veverek-popelek, tzv. „popelčina“.

Potomci rodu žijí v Německu a majetek nerestituovali.

Autor:

Ing. Pavel Kyzlík,

tajemník České lesnické společnosti

Exkurze

Zastavení I. - pozůstatek „železné opony“

Na tomto místě vedla tzv. „signální stěna“, která se skládala z vlastní „signální stěny“, tzn. impregnované sloupy ve vzdálenosti 4-5 m propletené jednotlivými vodiči el. proudu o nízkém napětí (ostnatý drát na izolátorech), jejichž zkrat signalizoval místo, kde k němu došlo. Dále podél „signálky“ byl zorán cca 4 m pruh půdy pro vyhodnocení případných stop a to vše bylo z obou stran oploceno dvoumetrovým plotem z ocelového pletiva.

Tato poslední verze zátarasů na státní hranici byla zlikvidována na jaře 1990 po zrušení Pohraniční stráže.

Na místech po zrušeném prvním elektrickém zátarasu (EZOH), který je ještě zřejmý jak z map, tak i je místy zřetelně vidět v terénu, lze ještě dnes nalézt zbytky – impregnované sloupy, různé druhy izolátorů, ostnatý drát, přívodní vodiče el.proudu, zbytky pozorovatelů a pod.

V období kolem roku 1968 byl režim vstupu do hraničního pásma poměrně liberální. Za normalizace zase, zvláště ideologicky, přituhlo.

Zastavení II. - Ulrichovský prales

Zbytek původního lesa – vyhlášena „přírodní památka“ v roce 1996,

Plocha celého porostu je 8,29 ha

Tři zjištěné etáže:

- nejstarší - 210 let - SM+BK

- mladší - 75 let - SM ve skupině v horní části, jinak skoro čistý BK

- nejmladší - 50 let - čistý BK

Lesní typ - 8A6 - klenová smrčina - živná řada, kamenitá, obohacená humusem.

Tato přírodní památka vznikla náhodně právě v době minulých 60-ti let, kdy po posledním těžebním zásahu došlo k masivnímu nástupu přirozené obnovy buku, který nedovolil obnovu smrku. Lidský vliv byl od té doby minimální a neměl význam na budoucí strukturu porostu. Důvody vzniku byly zřejmě ryze praktické – obtížný vstup do HP, přesílená hmota a zvláště opakovaná nutnost zpracovat stále se vracející kalamity (ty zde byly velmi časté). Dalším důvodem byla skutečnost, že až do poloviny osmdesátých let minulého století zde existovala velmi nedokonalá síť lesních cest a doprava dřeva zde byla velkým problémem.

Jedinci smrku i buku zde dosahují výšky 47 m a výčetního průměru přes 1 metr.

Bližší údaje jsou na informační tabuli.

Všimněte si klasického průvodního jevu takovýchto lokalit. Výrazná je biodiverzita buku, který v další generaci lesa zcela ovládne proces obnovy. Někteří odborníci obhajují hypotézu o periodách (dlouhodobých), ve kterých se postupně mění klimatické podmínky a ty vyhovují více nebo méně jednotlivým dřevinám. Teď zřejmě nastává období buku, jak je vidět z Žofínského pralesa (dříve byl jedlový) nebo z Boubína (smrkový).

Státní správa dosud nevyhlásila žádnou zdejší lokalitu hodnou větší ochrany než PP. Zřejmě se čeká na vyhlášení chráněné krajinné oblasti. S tou se však podle posledních zpráv zatím pro nedostatek finančních prostředků v dohledné době nepočítá.

Zastavení III - bývalá obec Pohoří na Šumavě

Tento chybný název pochází z roku 1923 – Šumava leží cca 50km na SZ. Obec leží v nadmořské výšce 918 m.n.m. Poměrně mladá obec. Začala vznikat kolem silnice až v průběhu 18.století. Na konci 19.st. zde žilo asi 1350 obyvatel, z toho 250 Čechů. Značná část těchto obyvatel žila po okolních osadách nebo samotách. V roce 1930 v samotné obci bylo 60 domů a necelých 300 obyvatel. Pro zajímavost cituji ze soupisu živností z roku 1923: v obci byl obchod s chlebem (zřejmě s pekárnou), cukrář, dva obchodníci s dobyt看em, doprava osob, dva obchody s galanterním zbožím, hodinář, dva hokynáři, osm hostinců, obchod s hračkami, kolář, kovář, dva krejčí, výčep lihovin, mlynář, dva ševci, pekař, porodní bába, dva řezníci, čtyři obchody se smíšeným zbožím, dvě trafiky, dva truhláři, zedník, úvěrní společenstvo pro Pohoří a okolí. Další zajímavá lidově-umělecká činnost se zde provozovala (v Rakousku se dosud provozuje) a to malba církevních motivů na sklo. V Rakousku v obci Windhag je muzeum s tímto lidovým uměním. Po roce 1946 byli odsunuti obyvatelé německé národnosti a byl učiněn pokus o dosídlení reemigranty –byli to Slováci z okolí Miškolce v Maďarsku. Zde bylo pro ně příliš drsné podnebí a proto v roce 1949 hromadně obec opustili, pak následovalo bourání zchátralých opuštěných domů a v roce 1978, kdy došlo k zřízení rotu PS v Černém Údolí byl zbořen zbytek domů a celá oblast se octla v pásmu za tzv. „železnou oponou“. Značná část zemědělských pozemků byla zalesněna jako tzv. nelesní Z půdy a tím se změnil ráz zdejší krajiny.

Po roce 1990 zde ještě před přijetím zákona „o půdě“ zde došlo k divoké privatizaci asi 420 ha pastvin, které jsou dodnes v majetku soukromé firmy.

Asi 3 km od obce na JZ, je nejvyšší vrch Novohradských hor na území Čech – Kamenec – 1072 m n.m. Za ním už na rakouském území je Vieberk - nejvyšší hora se 1111 m n.m.

Oblast je prameništěm Pohořského potoka, který se vlévá pod Benešovem nad Černou do říčky stejného jména a pod Kaplicí se Černá vlévá do Malše a ta v Č. Budějovicích do Vltavy.

V oblasti na potocích jsou vybudovány vodní nádrže, které zadržovaly vodu pro občasné plavení dřeva. Na Pohořském potoce jsou dodnes vidět zbytky této lesnické činnosti jako pomístná v ýdřeva profilu , tzv.“plavecká bouda“, kde bylo vaziště aj.

V roce 1997 došlo k zřícení věže zdejšího kostela. Tato událost se objevila i v televizním zpravodajství. V roce 1999 byl za účasti ČRo , LČR a okr.úřadu a za významné pomoci učňů rybářského učiliště v Třeboni slavnostně označen a pokřtěn český pramen Lužnice. Při přesunu na další zastavení pojedeme asi 1 km nad touto řekou (šířka asi 1-2m), která se u Stříbrné Hutě vrací na rakouské území a v Českých Velenicích zase do Čech. Oficiální pramen je na rakouském území.

Základní informace o místě jsou rovněž uvedeny na informační tabuli umístěné u turistického odpočívadla LČR.

